Eiropas Parlaments
2019-2024

Zivsaimniecības komiteja

2022/0195(COD)

26.5.2023

ATZINUMS

Sniegusi Zivsaimniecības komiteja

Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejai

par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par dabas atjaunošanu
(COM(2022)0304 – C9-0208/2022 – 2022/0195(COD))

Atzinuma sagatavotāja: *Caroline Roose*

(*) Iesaistītā komiteja — Reglamenta 57. pants

PA_Legrej

ĪSS PAMATOJUMS

Starpvaldību platforma bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā (*IPBES*) 2019. gadā izziņoja pasaules mēroga brīdinājumu: "Vēl nekad cilvēces vēsturē nav tik strauji pasliktinājies dabas stāvoklis un paātrinājusies sugu izzušana, kas nopietni ietekmē cilvēku kopienas visā pasaulē"[1]. Taču šajā ziņojumā bija arī norādīts, ka vēl nav par vēlu kaut ko darīt lietas labā, ar priekšnoteikumu, ka ir jārīkojas ātri, lai dabu saglabātu un atjaunotu.

Eiropas Vides aģentūras 2019. gada ziņojumā "Jūras vēstījums II"[2] uzsvērts, ka steidzami jārīkojas, lai atjaunotu jūras ekosistēmas, jo īpaši lai palielinātu noturību pret klimata pārmaiņām un apturētu bioloģiskās daudzveidības zudumu. Eiropas Revīzijas palāta 2020. gada īpašajā ziņojumā "Jūras vide: ES aizsardzība ir plaša, bet virspusēja"[3] ir izvērtējusi spēkā esošos tiesību aktus un konstatējusi, ka "ES aizsardzības noteikumi nav ļāvuši atjaunot nozīmīgas ekosistēmas un dzīvotnes".

Izvērtējot ES bioloģiskās daudzveidības stratēģiju līdz 2020. gadam, tika secināts, ka ES nav sasniegusi mērķi līdz 2020. gadam atjaunot vismaz 15 % degradēto ekosistēmu. Līdz ar to ir loģiski, ka ekosistēmu atjaunošana tiek noteikta par vienu no ES Biodaudzveidības stratēģijas 2030. gadam prioritātēm.

Ierosinātā regula ļauj mainīt pieeju. Pēc Parlamenta pieprasījuma tajā ir noteikti vairāki saistoši mērķrādītāji ekosistēmu atjaunošanai. Dalībvalstīm tie būtu jāsasniedz, izstrādājot nacionālos dabas atjaunošanas plānus, kas ļautu tos īstenot pēc iespējas tuvāk teritorijām.

Priekšlikuma 5. pants tieši attiecas uz jūras ekosistēmām un līdz ar to zivsaimniecības nozari. Atzinuma sagatavotāja izvēlējās šajā atzinuma projektā neaplūkot 4. un 6.–10. pantu, kas skar citas ekosistēmas. Tomēr jāatzīmē, ka šo ekosistēmu (piekrastes ekosistēmas, upes) atjaunošana visdrīzāk pozitīvi ietekmēs jūras zvejniecību, piemēram, likvidējot piesārņojumu, kas ietekmē jūras ekosistēmas, vai atjaunojot nārstošanas vietas un zivju mazuļu uzturēšanās vietas, kurās vairojas noteiktas jūras sugas.

Jūras ekosistēmu atjaunošana ir cieši saistīta ar kopējās zivsaimniecības politikas (KZP) mērķiem. Ja ekosistēmas nav kārtībā, tad arī zivju populācijas nebūs labā stāvoklī un līdz ar nebūs zvejas darbības. Degradētu jūras ekosistēmu atjaunošanai ir būtiska nozīme zvejas darbību ilgtermiņa ilgtspējas nodrošināšanā. Tas pilnībā atbilst uz ekosistēmu balstītas zvejniecības pārvaldības koncepcijai, kas paredzēta KZP.

Ekosistēmu atjaunošanai būs vajadzīgi telpiskās aizsardzības pasākumi. Nesen veiktajā Eiropas Parlamenta Politikas departamenta pētījumā par zvejniecības pārvaldībā pieņemto telpiskās aizsardzības pasākumu izmaksām un ieguvumiem[4] ir konstatēts, ka šādu pasākumu ieviešana

---

[1] *IPBES* (2019): *Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services* (Starpvaldību platformas bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā Globālais novērtējuma ziņojums par bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem).

[2] EVA ziņojums Nr. 17/2019 "Jūras vēstījums II – kurss uz tīrām, veselīgām un produktīvām jūrām, īstenojot ekosistēmisku pieeju".

[3] Eiropas Revīzijas palātas īpašais ziņojums Nr. 26/2020 "Jūras vide: ES aizsardzība ir plaša, bet virspusēja.

[4] *Costs and benefits of spatial protection measures as tools for fisheries management* (Tepiskās aizsardzības pasākumi kā zivsaimniecības pārvaldības instrumenti: izmaksas un ieguvumi), PE 733.087 – 2022. gada jūlijs

ir ekonomiski izdevīga zivsaimniecības un akvakultūras nozarei, ļauj stabilizēt nozveju tur, kur tā samazinās, un palīdz radīt darbvietas un palielināt ienākumus mazapjoma zvejniekiem.

Tādēļ atzinuma sagatavotāja atbalsta regulas priekšlikuma vispārējo pieeju un vēlas pievērst īpašu uzmanību četriem punktiem.

Atjaunošanas mērķrādītāji

Regulas priekšlikumā ir noteikti mērķrādītāji attiecībā uz platību, kurā jāievieš atjaunošanas pasākumi. Lai gan šie resursu mērķrādītāji ir viegli izmērāmi, tie ir jāpapildina ar rezultātu mērķrādītājiem. Pamatojoties uz Eiropas Parlamenta rezolūcijām, Starptautiskās Dabas un dabas resursu saglabāšanas savienības (*IUCN*) ieteikumiem un ES Biodaudzveidības stratēģiju, atzinuma sagatavotāja ierosina mērķi līdz 2030. gadam atjaunot vismaz 30 % degradēto jūras ekosistēmu, līdz 2040. gadam — 60 % un līdz 2050. gadam — 90 %. Lai sasniegtu rezultātu mērķrādītājus, atzinuma sagatavotāja ierosina arī palielināt resursu mērķrādītājus.

Jūras ekosistēmu atjaunošanas pasākumu īstenošana

Jūras ekosistēmu transnacionālā rakstura dēļ jūras ekosistēmu atjaunošana atšķiras no citu veidu ekosistēmu atjaunošanas. Līgumā par Eiropas Savienības darbību ir paredzēts, ka jūras bioloģisko resursu saglabāšanas jomā Savienībai ir ekskluzīva kompetence. Lai gan attiecībā uz citām ekosistēmām dalībvalstis varēs pieņemt vajadzīgos pasākumus valsts līmenī, lai īstenotu savu nacionālo atjaunošanas plānu, attiecībā uz jūras ekosistēmām tas reti būs iespējams.

Eiropas Komisija ir izvēlējusies atjaunošanas pasākumu pieņemšanu balstīt uz esošajiem KZP instrumentiem, jo īpaši KZP pamatregulas (Regula (ES) Nr. 1380/2013) 11. un 18. pantu.

KZP ieviestie mehānismi nozīmē, ka katrai dalībvalstij, kas ir ieinteresēta to zvejas darbību pārvaldībā, uz kurām attiecas saglabāšanas pasākums, ir jāpiekrīt šim pasākumam. Šī vienprātības prasība sarežģī vajadzīgo pasākumu pieņemšanu. Eiropas Revīzijas palāta 2020. gadā norādīja, ka 7 gadu laikā šī procedūra bija veiksmīga tikai dažos gadījumos.

Tādējādi pastāv reāls risks, ka valstis, kuras savos nacionālos atjaunošanas plānos ir iekļāvušas saglabāšanas pasākumus, nevarēs tos īstenot, ja pret tiem iebildīs kāda cita valsts. Pasākumus, kas vajadzīgi, lai sasniegtu regulā noteiktos mērķrādītājus, varētu bloķēt.

Lai izvairītos no šādas situācijas, būtu jāveicina sadarbība starp dalībvalstīm nacionālo atjaunošanas plānu sagatavošanā. Valstīm vajadzētu būt arī iespējai vienlaicīgi ar atjaunošanas plāna projektu iesniegt kopīgus ieteikumus. Pēc galīgā atjaunošanas plāna pieņemšanas būtu jānosaka 12 mēnešu termiņš, kurā dalībvalstīm jāiesniedz kopīgi ieteikumi, ja tādi vēl nav iesniegti. Visbeidzot, bloķēšanas gadījumā Eiropas Komisijai vajadzētu būt iespējai izmantot KZP pamatregulā paredzēto steidzamības procedūru.

Sugas, kuru dzīvotne ir jāatjauno

To sugu sarakstā, kuru dzīvotne ir jāatjauno (3. pielikums), ir aptuveni 20 sugas, tomēr tajā ir vairāki trūkumi. Atzinuma sagatavotāja uzskata, ka saraksts būtu jāpaplašina, tajā iekļaujot papildu sugas un pievienojot sugas, kas pēc *IUCN* kategorijām klasificētas kā kritiski

apdraudētas vai apdraudētas, kā arī komerciālas sugas, kuru dzīvotņu atjaunošana uzlabotu šo krājumu stāvokli un ilgtermiņā sniegtu labumu zvejniekiem un zvejniecēm.

Pārredzamība un ieinteresēto personu līdzdalība

Šīs regulas sekmīga īstenošana lielā mērā būs atkarīga no vietējo kopienu, tostarp zvejnieku un zvejnieču, iesaistīšanās jūras ekosistēmu atjaunošanā. Atzinuma sagatavotāja uzskata, ka būtu jāpastiprina regulas priekšlikumā iekļautie noteikumi par apspriešanos ar ieinteresētajām personām un pārredzamību. Būtu vēlams arī biežāk atjaunināt nacionālos atjaunošanas plānus, lai pēc iespējas ātrāk varētu ņemt vērā pieejamos datus un izvērtējumus.

Zivsaimniecības komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteju ierosināt noraidīt Komisijas priekšlikumu.

ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS PROCEDŪRA

Virsraksts	Dabas atjaunošana
Atsauces	COM(2022)0304 – C9-0208/2022 – 2022/0195(COD)
Atbildīgā komiteja Datums, kad paziņoja plenārsēdē	ENVI 4.7.2022
Atzinumu sniedza Datums, kad paziņoja plenārsēdē	PECH 4.7.2022
Iesaistītās komitejas - datums, kad paziņoja plenārsēdē	24.11.2022
Atzinuma sagatavotājs(-a) Iecelšanas datums	Caroline Roose 15.9.2022
Izskatīšana komitejā	30.11.2022 24.1.2023
Pieņemšanas datums	24.5.2023
Galīgais balsojums	+: 15 –: 13 0: 0
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Clara Aguilera, João Albuquerque, Pietro Bartolo, François-Xavier Bellamy, Isabel Carvalhais, Maria da Graça Carvalho, Asger Christensen, Rosa D'Amato, Francisco Guerreiro, Niclas Herbst, Jan Huitema, France Jamet, Predrag Fred Matić, Caroline Roose, Bert-Jan Ruissen, Marc Tarabella
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Martin Hlaváček, Ska Keller, Gabriel Mato, Raffaele Stancanelli, Lucia Vuolo, Stéphanie Yon-Courtin
Aizstājēji (209. panta 7. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Pablo Arias Echeverría, Anna-Michelle Asimakopoulou, Marco Campomenosi, Clare Daly, Gilles Lebreton, Mick Wallace

ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA

15	+
ECR	Bert-Jan Ruissen, Raffaele Stancanelli
ID	Marco Campomenosi, France Jamet, Gilles Lebreton
PPE	Pablo Arias Echeverría, Anna-Michelle Asimakopoulou, François-Xavier Bellamy, Maria da Graça Carvalho, Niclas Herbst, Gabriel Mato, Lucia Vuolo
Renew	Asger Christensen, Martin Hlaváček, Jan Huitema

13	-
NI	Marc Tarabella
Renew	Stéphanie Yon-Courtin
S&D	Clara Aguilera, João Albuquerque, Pietro Bartolo, Isabel Carvalhais, Predrag Fred Matić
The Left	Clare Daly, Mick Wallace
Verts/ALE	Rosa D'Amato, Francisco Guerreiro, Ska Keller, Caroline Roose

0	0

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:
+ : par
- : pret
0 : atturas